

ЯКІСТЬ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В КАНАДІ. ЗВІТ ДИРЕКТОРА ШКОЛИ

Матеріал статті зосереджено на Канаді – одній з розвинених країн світу, яка має значні досягнення в теорії та практиці освіти. Серед найбільш дієвих тенденцій в освітній політиці Канади є розробка та реалізація системи підзвітності. Найважливішими інструментами підзвітності виступають планування, система показників якості освіти, оцінювальні програми навчальних досягнень, оцінювання, опитування та публічний звіт. В статті розглядаються основні відмінності в структурі початкової та середньої освіти за провінціями, які полягають у розподілі класів за рівнями шкіл, та особливості системи підзвітності в Канаді. Серед форм та методів оцінювання якості освіти має місце участь в національних, провінційних, міжнародних екзаменах, оцінювання вчителів в контексті підзвітності. Кожна провінція та територія Канади, за винятком Нунавуту, керує певною формою мандатної великомасштабної оцінки (LSA). Крім провінційних та територіальних програм оцінки, деякі провінції також беруть участь у міжнародних програмах тестування. Наприклад, деякі провінції, такі як Онтаріо, Квебек та Альберта, беруть участь у Міжнародній Програмі з оцінки освітніх досягнень учнів (PISA), у Міжнародному проекті «Дослідження якості читання та розуміння тексту» (PIRLS) та/або у Міжнародному моніторинговому дослідженні якості шкільної математичної та природничої освіти (TIMSS). Ці міжнародні програми та проекти є доповненням до національної програми оцінювання – програми індикаторів досягнення у школі (SAIP), яка проводиться у всіх канадських провінціях. Звертається увага на структуру та зміст звіту директорів шкіл провінції Онтаріо. Організація «Люди для освіти» (People for Education) є лідерами у проведенні досліджень з питань зв'язку між якісною освітою та справедливим і процвітаючим суспільством. За допомогою директорів на території провінції вони здійснюють щорічні опитування для відстеження впливу політики на фінансування, на зміни у програмах і ресурсах шкіл Онтаріо. Результати публікуються у звіті висновків обстеження за чіткою структурою: огляд школи, управління школою, мистецтво, здоров'я та фізична освіта, підтримка сім'ї та турбота про дітей, спеціальна освіта, освіта корінних народів, керівництво, збір коштів та внески, співпраця школи та суспільства.

Ключові слова: освіта, Канада, загальноосвітня школа, освітня політика, підзвітність, оцінка, оцінювання, тестування, екзамени, розподіл класів, рівні шкіл.

Канада є однією з розвинених країн світу, яка накопичила великий досвід оновлення теорії і практики освіти у відповідності з об'єктивними вимогами часу. Розробка та реалізація системи підзвітності є однією з найпотужніших тенденцій в освітній політиці Канади за останні десятиліття, в якій важливо, хто і за що відповідає. Найважливішими інструментами підзвітності виступають планування, система показників якості освіти, оцінювальні програми навчальних досягнень, оцінювання, опитування та публічний звіт. На доповнення оцінювання в класі більшість провінцій в Канаді мають провінційні оцінювальні та екзаменаційні програми, метою яких є звітність. Оцінювальні програми націлені керувати досягненнями учнів за програмами навчання та надавати зацікавленим особам інформацію про успішність школярів.

Відповідно до Конституції освіта в Канаді знаходиться під провінційною чи територіальною відповідальністю. Як наслідок, існують відмінності у різних провінціях та територіях у особливостях структури та загальної організації початкової та середньої освіти. Ці відмінності відображають унікальну культуру, історію та географію, які характеризують окремі провінції та території [7]. Основні відмінності в структурі початкової та середньої освіти за провінціями полягають у розподілі класів за рівнями шкіл: провінція Альберта – Початкова школа (Elementary): з дитячого садка до 6 класу, Середня школа (Junior High): 7-9 класи, Старша школа (Senior High): 10-12 класи; провінція Британська Колумбія – Початкова школа (Elementary): з дитячого садка до 7 класу, Середня школа (Secondary): 8-12 класи; провінція Манітоба – Початкова школа (Early Years): з дитячого садка до 4 класу, Середня школа (Middle): 5-8 класи, Старша школа (High): 9-12 класи; провінція Нью Брансвік – Початкова школа (Elementary): з дитячого садка до 5 класу, Середня школа (Junior High): 6-8 класи, Старша школа (Senior High): 9-12 класи; провінція Ньюфаундленд і Лабрадор – Дитячий садок (Kindergarten Primary): 1-3 класи, Початкова школа (Elementary): 4-6 класи, Середня школа (Junior High): 7-9 класи, Старша школа (Senior High): рівні I, II, III (еквівалентно до 10-12 класів); провінція Нова Скотія – Початкова школа (Elementary): з дитячого садка до 6 класу, Середня школа (Junior High): 7-9 класи, Старша школа (Senior High): 10-12 класи; провінція Онтаріо – Дитячий садок: молодший (JK), старший (SK), Початкова школа (Elementary): 1-8 класи, Середня школа (Secondary): 9-12 класи; Острів Принца Едварда – Дитячий садок (Kidergarten), Початкова школа (Elementary): 1-6 класи, Середня школа (Intermediate): 7-9 класи, Старша школа (Senior High): 10-12 класи; провінція Квебек – Дитячий садок (Garderie and Maternelle, еквівалент JK, SK), Початкова школа (Ecole Primaire): 1-6 класи, Середня школа (Ecole Secondaire): I, II, III, IV, V, еквіваленти 7-11 класи, Старша школа (CEGEP): 2-3 роки; провінція Саскачеван – Дитячий садок (Kidergarten), Початкова школа (Elementary): 1-5 класи, Середня школа (Middle Level): 6-9 класи, Старша школа (Secondary Level): 10-12 класи.

Зазначимо, що навчання у дитячому садку починається у віці 5 років (за винятком провінції Онтаріо, де JK починається у віці 4 років, а SK починається у віці 5 років). Навчання у 1 класі починається у віці 6 років. Учні (студентів), який не залишався на повторний курс, зазвичай виповнюється 17 років у 12 класі.

CEGEP є французькою аббревіатурою для коледжу загальної та професійної освіти, і це два роки загальної або три роки технічної освіти в Квебеку. CEGEP є проміжною ланкою між середньою освітою та післяшкільною освітою в інших провінціях. Три території Канади мають системи, ідентичні окремим канадським провінціям. Юкон має таку ж структуру, що і Британська Колумбія, тоді як Північно-Західні території і Нунавут наслідують структуру Альберти.

Незважаючи на відмінності між провінціями і територіями, виділяємо деякі канонічні особливості системи освіти. Наприклад, більшість дітей відвідують дитячий садок у віці чотирьох або п'яти років на добровільній основі. Так само всі канадські діти починають обов'язкове початкове навчання у 1-му класі у віці від шести років. Середня освіта поширюється на 11 або 12 клас, залежно від провінції. Кожне провінційне та територіальне Міністерство освіти здійснює нагляд за обов'язковим початковим і середнім шкільним навчанням через підпорядковані йому органи, ради або округи освіти. Останні включають початкові і середні школи, які значно відрізняються за розміром і кількістю студентів залежно від їх географічного розташування. Наприклад, деякі шкільні ради у великих міських центрах, таких як районна рада шкіл Торонто, відносно невеликі, але вони відповідають за більш ніж 100 000 студентів. Інші ради, особливо в сільських районах, можуть охоплювати великі райони, але об'єднують лише кілька шкіл і декілька тисяч студентів.

Переважає більшість учнів відвідують державні школи в рамках цієї системи, невелика кількість канадських дітей навчають батьки або вихователі вдома, або діти відвідують приватні школи, які працюють незалежно. Тим не менш, як домашні школи, так і приватні школи відповідають провінційним чи територіальним вимогам. Загалом ці провінційні чи територіальні подібності та відмінності є важливою відправною точкою при обговоренні характеру освітньої оцінки в Канаді [7].

Кожна провінція та територія Канади, за винятком Нунавуту, керує певною формою мандатної великомасштабної оцінки (LSA). Крім провінційних та територіальних програм оцінки, деякі провінції також беруть участь у міжнародних програмах тестування. Наприклад, деякі провінції, такі як Онтаріо, Квебек та Альберта, беруть участь у Міжнародній Програмі з оцінки освітніх досягнень учнів (PISA), у Міжнародному проекті «Дослідження якості читання та розуміння тексту» (PIRLS) та/або у Міжнародному моніторинговому дослідженні якості шкільної математичної та природничої освіти (TIMSS). Ці міжнародні програми та проекти є доповненням до національної програми оцінювання – програми індикаторів досягнення у школі (SAIP), яка проводиться у всіх канадських провінціях. Така програма канадського оцінювання зосереджується на показниках шкільного досягнення з математики, читання, письма та науки. SAIP проводиться Радою міністрів освіти Канади (СМЕС) і тестує випадкову вибірку з понад 35 000 13– та 16-річних учнів. У 2007 р. була запроваджена спрощена система з оцінювання, відома як Програма Канадської Оцінки (PCAP), яка замінила SAIP. PCAP оцінює 13– та 15-річних учнів з читання, математики та науки і призначений для того, щоб дати можливість провінціям і територіям покращити показники оцінювання та підтвердити свої результати на рівні результатів національної та міжнародної оцінки.

Система освіти в Онтаріо є однією з найбільш успішних систем у світі. Незалежно від того, чи оцінювання відбувається за провінційними, національними або міжнародними стандартами, і чи оцінюються 15-річні учні в науці чи 8-річні учні у читанні, система освіти в Онтаріо добре забезпечує базисні знання [8].

Організація «Люди для освіти» (People for Education) є лідерами фінансованої державою освіти у проведеному дослідженні з питань зв'язку між якісною освітою та справедливим і процвітаючим суспільством. За допомогою директорів на території провінції вони здійснюють щорічні опитування для відстеження впливу політики на фінансування, на зміни у програмах і ресурсах шкіл Онтаріо. Результати публікуються у звіті висновків обстеження за такою структурою:

Районна шкільна рада:

Школа:

MIDENT (номер ідентифікації школи):

Кількість студентів:

Адреса школи:

Місто: Поштовий код:

Телефон: ()

Електронна адреса школи:

Контактна особа:

1. Огляд школи.

– Навчальні класи: з по

– Загальна кількість вчителів з повною зайнятістю (ПЗ):

2. Управління школою.

– Директор: ___ ПЗ

– Заступник (-и) директора: ___ ПЗ

– За яку кількість сайтів є відповідальним директор? (немає жодного)

– Існує багато важливих аспектів вашої ролі як директора. Роздумуючи про свою роботу в цілому, будь ласка, оцініть Ваші завдання на основі того, скільки часу вони забирають, від 1 до 7 (при цьому 1 є найбільш трудомістким і 7 найменш трудомістким), за такою схемою.

1. Підтримка професійного навчання та вдосконалення навчальної програми.
 2. Розроблення плану вдосконалення школи.
 3. Ініціативи провінцій та рад/системи (комунікації, документація та зустрічі, пов'язані з політикою та програмами тощо).
 4. Керуючий персонал (функції людських ресурсів та реалізація колективних договорів).
 5. Управління окремими студентськими питаннями.
 6. Управління об'єктами.
 7. Зв'язки зі спілками та батьками.
- Опишіть будь-які досягнення за участі адміністрації у Вашій школі.

3. Мистецтво.

- Вчителі-спеціалісти (не включаючи позаштатних): ___ ПЗ (немає жодного). Якщо є, чи мають вони підвищення кваліфікації чи науковий ступінь? (так, ні)
- Вчителі/інструктори музики, які працюють за сумісництвом з метою викладання (так, ні). Якщо так, чи мають вони підвищення кваліфікації чи науковий ступінь? (так, ні)
- Учителі-спеціалісти з образотворчого мистецтва: ___ ПЗ (немає жодного). Якщо є, чи мають вони підвищення кваліфікації чи науковий ступінь? (так, ні)
- Учителі-спеціалісти з драми: ___ ПЗ (немає жодного). Якщо є, чи мають вони підвищення кваліфікації чи науковий ступінь? (так, ні)
- Шкільний бюджет на танці, драму, музику та образотворче мистецтво: менше, ніж \$ 500, \$ 500– \$ 999, \$ 1000 – \$ 1999, \$ 2000 – \$ 4999, \$ 5000 або більше (зазначте: \$).
- Вкажіть, які можливості матимуть ваші студенти цього року:
- вивчати інструмент під час шкільних занять;
 - виконувати або представляти своє мистецтво (наприклад, п'єси, художні виставки, танцювальні вистави);
 - брати участь у хорі, колективі або оркестрі;
 - працювати з художником або іншим професіоналом поза школою;
 - побачити живий художній виступ;
 - жодної.
- Будь ласка, вкажіть, чи є у вашій школі приміщення, обладнані для навчання з наступних предметів мистецтва: (наприклад, кімната, де відбувається все музичне навчання, або спеціалізоване місце для драми):
- Музика: так, ні
Танець: так, ні
Драма: так, ні
Образотворче мистецтво: так, ні.
- Опишіть будь-які досягнення за участі мистецтва у Вашій школі.

4. Здоров'я та фізична освіта.

- Вчителі в галузі охорони здоров'я та фізичного виховання: ___ ПЗ (немає жодного). Якщо є, чи мають вони підвищення кваліфікації чи науковий ступінь? (так, ні).
- Опишіть будь-які досягнення за участі галузі з охорони здоров'я та фізичної культури у Вашій школі.

5. Підтримка сім'ї та турбота про дітей.

- Чи має ваша школа програми підтримки сім'ї? (напр., Центр виховання дітей та сім'ї, Центр раннього віку, Найкращий старт): так, ні.
- Ваша школа пропонує догляд за дітьми або розширені денні програми на території школи? (так, ні)
- Виділіть всі програми по догляду за дитиною, які надаються вашою школою:
- Дошкільна (Від 18 місяців до 4 років): до школи, весь день (шкільні години), після школи, протягом навчального року.
 - Дитячий садок: до школи, після школи, протягом навчального року.
 - 1-6 клас: до школи, після школи, протягом навчального року.
- Опишіть будь-які досягнення з питань підтримки сім'ї та турботи про дітей у Вашій школі.

6. Спеціальна освіта.

- Педагоги зі спеціальної освіти: ___ ПЗ (немає жодного).
- Помічник зі спеціальної освіти: ___ ПЗ (немає жодного).
- Яка частка шкільних помічників зі спеціальної освіти призначені для підтримки спеціальної освіти? (всі, більшість, деякі, жодний, не маємо помічників)
- Загальна кількість учнів, які отримують будь-яку спеціальну підтримку.
- Скільки учнів зараз чекають на тестування (___), визначення за IPRC (експертний центр стану здоров'я) (___), розподіл навчального навантаження (___)?
- Якщо у вас є учні, які чекають на тестування, чи мають вони IEP (individualized education program, індивідуальна освітня програма)? (так, ні)
- Чи отримують вони спеціальну освітню підтримку? (так, ні)
- Чи існує обмеження щодо кількості учнів, які можуть бути тестовані зарік? (так, ні)

– Чи доводилося вам коли-небудь рекомендувати, щоб учень із особливими освітніми потребами не відвідував школу протягом усього дня?(так, ні)

– Якщо так, то чому? (безпека, студентське здоров'я, необхідна підтримка недоступна (уточніть чому)).

– Будь ласка, опишіть будь-які досягнення за участі спеціальної освіти у Вашій школі.

7. Освіта корінних народів.

– Чи має Ваша школа будь-які можливості для освіти корінних народів? (так, ні)

– Якщо так, будь ласка, вкажіть, які можливості для освіти корінних народів надані Вашою школою (оберіть із запропонованого):

- Професійний розвиток працівників з культурних питань корінних народів.
- Програма культурної підтримки.
- Програма мови корінного населення.
- Запрошення корінних носіїв мови.
- Консультації з членами спілок корінного населення щодо освітніх пріоритетів.
- Церемонії.
- Інше.

– Чи є у Вашій школі працівники, які ідентифікують себе з корінним населенням? (так, ні)

– Будь ласка, опишіть будь-які досягнення пов'язані з освітою корінних народів у Вашій школі.

8. Керівництво.

– Консультанти для керівництва/вчителів: ____ ПЗ (немає жодного). Якщо так, чи мають вони підвищення кваліфікації чи науковий ступінь? (так, ні).

– Якщо у вас є консультант з питань керівництва/викладання, говорячи про їхню загальну роль, будь ласка, здійсніть ранжування наступних завдань на основі того, скільки часу вони займають, від 1 до 4 (при цьому 1 є найбільш трудомістким і 4 найменш трудомістким).

- Надання індивідуальних консультацій студентам за потребами психічного здоров'я.
- Підтримка планування та навчальної діяльності (наприклад, Все про мене, індивідуальні навчальні плани, вибір курсу зі студентами, шкільні програми).
- Співпраця з викладачами, професіоналами та парапрофесіоналами (наприклад, асистенти, соціальні працівники, психологи, дитячі та молодіжні працівники).
- Забезпечення оперативних дій, пов'язаних з поведінкою (наприклад, порушення дисципліни класу, залякування).

– Будь ласка, опишіть будь-які досягнення пов'язані з керівництвом у Вашій школі.

9. Збір коштів та внески.

– Приблизно, скільки коштів зібрали батьки, студенти та персонал у 20.../... навчальному році?

– Ваша школа збирає кошти для будь-чого з перерахованого? (Виберіть усе, що підходить): спорт, технології, мистецтво, матеріали для лабораторій/класів, шкільна бібліотека, благодійні внески, інше (вказати).

– Будь ласка, опишіть будь-які досягнення пов'язані зі збором коштів у Вашій школі.

10. Співпраця школи та суспільства.

– Чи є член колективу (крім директора чи заступника), який відповідає за взаємодію з громадою?(так, ні)

– Якщо так, то яке навантаження, призначене виключно на цю посаду? ____ ПЗ (немає жодного)

– Як часто Ваша школа підключається або працює з наступними групами? (наприклад, обмін ресурсами, спільне планування, обмін простором, підтримка учнів). Позначте словами «часто, іноді, ніколи, відсутня робота».

- Догляд за дітьми.
- Організація заходів за участі представників корінного населення.
- Організація догляду за психічним здоров'ям.
- Міські програми відпочинку.
- Охорона здоров'я.
- Публічна бібліотека.
- Розрахункові програми.
- Суспільні послуги.
- Інше.

– На основі Вашого досвіду, зазначте наскільки доступними є зазначені вище групи? Прокоментуйте словами «дуже доступна, відносно доступна, недоступна, не знаю».

– Будь ласка, опишіть будь-які досягнення в контексті співпраці школи та суспільства стосовно Вашої школи.

11. Додаткові коментарі.

– Чи хотіли б ви щось додати або розповісти про свою школу? Які основні досягнення/або проблеми у вашій школі?

За аналізом даної анкети у 2018 році 21 % початкових шкіл мають принаймні одного заступника директора на повну зайнятість, а 25 % мають заступника директора на неповний робочий день. 20 % початкових і 26 % середніх шкіл повідомляють про те, що найбільш трудомісткою частиною роботи їх керівника є надання індивідуальних консультацій студентам для потреб психічного здоров'я.

В середньому 17 % учнів на одну початкову школу і 27 % на середню школу отримують підтримку зі спеціальної освіти. 92 % міських початкових шкіл мають викладача спеціальної освіти повного дня, у порівнянні з 72 % сільських початкових шкіл.

74 % початкових і 84 % середніх шкіл пропонують принаймні одну можливість для навчання корінного населення. 21 % початкових і 46 % середніх шкіл мають принаймні одну особу, яка належить до корінного населення.

94 % початкових шкіл та 100 % середніх шкіл повідомляють про співпрацю з організаціями, які надають послуги з охорони психічного здоров'я. 39 % початкових шкіл мають учителів фізичного виховання (Н&РЕ) з повною зайнятістю, у порівнянні з 18 % у 1998 році. 62 % міських початкових шкіл мають викладачів Н&РЕ, порівняно з 39 % сільських початкових шкіл.

Серед шкіл з дитячим садком, відсоток звітування про догляд за дітьми у межах дитячого садка збільшився з 47 % у 2012 році до 80 % у 2018 році, що є найвищим показником в історії опитування. Відсоток шкіл з програмами підтримки сім'ї зменшився з 36 % у 2015 році до 28 % у 2018 році.

46 % початкових шкіл повідомили, що мають спеціального вчителя музики (на повну або часткову зайнятість) порівняно з 41 % у минулому році.

19 % початкових шкіл та 18 % середніх шкіл повідомляють, що вони мають штатного співробітника (крім директора чи заступника директора), який реалізовує зв'язок з громадою (20 % і 34 % відповідно у 2011 році). Початкові школи у містах частіше мають зв'язок з громадою, ніж у сільській місцевості [8, с. 3].

Звіт 2018 року базується на результатах опитування 1244 шкіл у 70 шкільних радах провінції Онтаріо [8, с. 53].

Отже, щорічний звіт директора школи – це той документ, який дає можливість зрозуміти основні напрямки та принципи роботи. Маючи змогу порівняти роботу канадських та українських шкіл, можна виділити значну кількість спільних проблем, які постають перед освітнім процесом у загальноосвітній школі чи то Канади, чи то України та аналізуються при написанні щорічних звітів: загальне управління школою, питання фізичної освіти та медичного огляду, робота з сім'ями, психологічна підтримка учнів тощо. Більше уваги в канадських школах приділяється дітям з особливими освітніми потребами і відповідно більш докладний опис цього питання повинен містити звіт директора школи. Ширше розкривається канадськими директорами питання про збір коштів та внески, які отримує школа, аналізуються джерела матеріальних надходжень. Окремо прописується в звіті та аналізується співпраця школи та суспільства. У зв'язку з географічними особливостями окремим для канадських шкіл є питання корінного населення в освітньому процесі.

Не існує у вітчизняній школі і такої штатної одиниці як консультант чи помічник (крім інклюзивних класів). У Канаді наявна посада консультанта для керівника, чого немає українських школах. Окремим питанням в звіті канадських шкіл проходить питання мистецької освіти. Дана галузь поділена на образотворче мистецтво, драму, музику, танці. Зазначається шкільний бюджет на вказані види мистецтва.

Використана література:

1. Агаркова О. Навчання в Канаді – найвищий рівень за доступною ціною / О. Агаркова // Сучасна освіта. – 2010. – № 12. – С. 8-9.
2. Листопад О. В. Освіта в стратегічних завданнях інноваційного розвитку Канади / О. В. Листопад // Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: науковий журнал / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка; [ред. кол.: А. А. Сбруєва, Б. В. Год, О. В. Єременко та ін.]. – Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2011. – № 8 (18). – С. 70-81.
3. Магдач З. Т. Розвиток системи управління шкільною освітою в Канаді: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.01 «Загальна педагогіка та історія педагогіки» / З. Т. Магдач; Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Хмельницький національний університет. – Хмельницький, 2013. – 20 с.
4. Система навчання й виховання Канади // Управління освітою. – 2009. – № 23, грудень. – С. 29-31.
5. Хайрулані Р. З. Реформа образования коренных народов Севера и Канады / Р. З. Хайрулані // Педагогика. – 2003. – № 10. – С. 89-96.
6. Education Act, Revised Regulations of Ontario. (1990). Regulation 298: Operation of Schools – General. Retrieved from the Government of Ontario.
7. Education in Canada, Canada Guide URL: <http://www.thecanadaguide.com/basics/education/> (дата звернення: 29.12.2019)
8. The new basics for public education. People for Education annual report on Ontario's publicly funded schools, 2018. – 83 p. URL: <https://peopleforeducation.ca/report/2018-annual-report-on-schools-the-new-basics-for-public-education/> (дата звернення: 29.12.2019)

References:

1. Aharkova, O. (2010). Navchannia v Kanadi – naivshchyi riven za dostupnoiu tsinou [Studying in Canada is the highest level at an affordable price]. *Suchasna osvita – Modern Education*, 12, 8-9 [in Ukrainian].
2. Lystopad, O. V. (2011) Osvita v stratehichnykh zavdannakh innovatsiinoho rozvytku Kanady [Education in Canada's Strategic Innovation Challenges]. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii: naukovyi zhurnal / Ministerstvo osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrainy, Sumskiy derzhavnyi pedahohichnyi universytet im. A.S. Makarenka*; [red. kol.: A.A. Sbrueva, B.V. Hod, O.V. Yeremenko ta in.]. – Sumy: SumDPU im. A.S. Makarenka – Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies: scientific journal / Ministry of Education and Science, Youth and Sports of Ukraine, Sumy State Pedagogical University. A.S. Makarenko; [ed. count: A.A. Sbrueva, B.V. Hod, O.V. Yeremenko and others]. – Sumy: Sumy State University A.S. Makarenko, 8 (18), 70-81 [in Ukrainian].

3. Mahdach, Z. T. (2013). Rozvytok systemy upravlinnia shkilnoiu osvitoiu v Kanadi [Development of school education management system in Canada]: *Extended abstract of candidate's thesis*. Khmelnytskyi: Khmelnytskyi National University [in Ukrainian].
4. Systema navchannia y vykhovannia Kanady [Canada's education and training system]. *Upravlinnia osvitoiu – Management of Education*, 2009, 23, 29-31 [in Ukrainian].
5. Hayrulani, R. Z. (2003) Reforma obrazovaniya korennyih narodov Severa i Kanadyi [Indigenous education reform of the North and Canada]. *Pedagogika – Pedagogy*, 10, 89-96 [in Ukrainian].
6. Education Act, Revised Regulations of Ontario. (1990). Regulation 298: Operation of Schools – General. Retrieved from the *Government of Ontario*.
7. Education in Canada, Canada Guide. Retrieved from <http://www.thecanadaguide.com/basics/education/>
8. The new basics for public education. *People for Education annual report on Ontario's publicly funded schools*. Retrieved from <https://peopleforeducation.ca/report/2018-annual-report-on-schools-the-new-basics-for-public-education/>

Shturba A. O. The quality of school education in Canada. Principal's report

The article focuses on Canada – one of the most developed countries in the world that has significant achievements in the theory and practice of education. One of the most effective trends in Canada's educational policy is the development and implementation of a reporting system. The most important tools of accountability are planning, the system of quality of education indicators, evaluation programs of academic achievement, evaluation, surveys and public reporting. The article discusses the main differences in the structure of elementary and secondary education in the provinces, which are divided into classes by school level, and features of the accountability system in Canada. Forms and methods of assessing the quality of education include participation in national, provincial, international examinations, teacher evaluation in the context of accountability. Each province and territory of Canada, with the exception of Nunavut, operates a specific form of Mandatory Large Scale Assessment (LSA). In addition to provincial and territorial assessment programs, some provinces also participate in international testing programs. For example, some provinces, such as Ontario, Quebec and Alberta, participate in the International Student Achievement Assessment Program (PISA), the International Reading and Comprehension Study (PIRLS) project, and / or the International School Quality Monitoring Study math and science education (TIMSS). These international programs and projects are complementary to the National Assessment Program – the School Achievement Indicator Program (SAIP), which is implemented in all Canadian provinces. Attention is drawn to the structure and content of the Ontario school principals report. People for Education is a leader in research into the link between quality education and a just and prosperous society. With the help of principals in the province, they conduct annual surveys to track the impact of policies on funding, changes in Ontario school programs and resources. The results are published in a clear structure survey report: school review, school management, arts, health and physical education, family support and childcare, special education, indigenous education, leadership, fundraising and contributions, school-community collaboration.

Key words: education, Canada, comprehensive school, educational policy, accountability, assessment, evaluation, testing, examinations, distribution of classes, school levels.

УДК 355.233.2

DOI <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series5.2020.72-2.59>

Ягунов В. В., Нехаєнко С. І.

**МЕТОДИКА РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ
У МАЙБУТНІХ ОРГАНІЗАТОРІВ МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
НА ЕТАПІ ОПЕРАТИВНО-ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ**

Дається теоретичне обґрунтування авторської методики розвитку професійної компетентності у майбутніх організаторів морально-психологічного забезпечення (МПЗ) на етапі оперативно-тактичної їх підготовки у Національному університеті оборони України імені Івана Черняхівського (НУОУ). Теоретичне обґрунтування даної методики здійснено з урахуванням специфіки реалізації посадових компетенцій організаторів морально-психологічного забезпечення, а також дослідницьких завдань, які поставлені у науковому дослідженні. Дана методика сприятиме поглибленню та систематизації у майбутніх організаторів морально-психологічного забезпечення їх теоретичних знань, розвитку практичних навичок, умінь і здатностей для успішного виконання своїх посадових компетенцій у військово-професійній діяльності. Розкрито основні етапи даної авторської методики, визначено мету даних етапів, їх завдання, які методи будуть застосовуватися для їх реалізації. З урахуванням змісту та специфіки професійної діяльності організаторів морально-психологічного забезпечення виокремлено такі етапи методики: ціннісно-мотиваційний (спрямований на підвищення у організаторів морально-психологічного забезпечення мотивації до професійної діяльності та стимулювання активності у військово-професійній діяльності); теоретичний (зорієнтований на розширення та поглиблення у організаторів морально-психологічного забезпечення військово-професійних і фахових знань); практичний (спрямований на розвиток у організаторів морально-психологічного забезпечення військово-професійних і фахових умінь і здатностей на основі набутих теоретичних знань); творчо-рефлексивний (спрямований на розвиток у організаторів морально-психологічного забезпечення загальних і спеціальних професійних умінь і здатностей об'єктивного самооцінювання).

Ключові слова: професійна компетентність, розвиток, методика розвитку, організатори морально-психологічного забезпечення, етапи, методи, засоби.